

PROTOCOL DE LA FEDERACIÓN DE GOLF DE LA COMUNITAT VALENCIANA PER A LA PREVENCIÓ, DETECCIÓ I ACTUACIÓ ENFRONT DE L'ASSETJAMENT I ABÚS SEXUAL

ÍNDEX

1. Justificació.
2. Marc legal.
3. Objectius i Àmbit d'aplicació.
 - 3.1. Objectius.
 - 3.2. Àmbit d'aplicació.
4. Mesures de prevenció.
5. Procediment d'actuació enfront de situacions d'Assetjament/Abús Sexual (AAS).
 - 5.1. Iniciació del procediment.
 - 5.2. Reunió del Comité Assessor.
 - 5.3. Procediment d'actuació en cas de AAS sobre un menor d'edat.
6. Avaluació i seguiment del Protocol.

1. Justificació.

L'assetjament i abús sexual constitueixen modalitats de violència sexual que no solament atempten contra la llibertat sexual sinó que també lesionen el dret fonamental a la *"integritat física i moral"* (**Art. 15 C.E.**) i constitueixen un atemptat contra la *"dignitat i desenvolupament de la personalitat"* que, juntament amb els drets inviolables i el respecte a la llei i als drets dels altres, *"són fonament de l'ordre polític i de la pau social"* (**Art. 10 C.E.**)

Els assetjaments i abusos sexuals són experiències traumàtiques que repercuteixen negativament en l'adequat desenvolupament de la personalitat i en l'estat físic i psicològic dels quals el pateixen, especialment si les víctimes són persones menors d'edat o amb discapacitat.

Els assetjaments i abusos sexuals no escapen de l'àmbit de l'esport ni dels centres on aquest es duu a terme. Cal tindre en compte que les relacions entre els professionals del món de l'esport i les persones que el practiquen són de caràcter vertical, això és, impliquen una desigualtat basada en el major poder i autoritat de què disposa la figura del professional. Aquestes relacions asimètriques poden ser utilitzades de forma positiva, per a establir els límits, ensenyar una disciplina i respecte i donar seguretat o, de forma negativa, utilitzant-les per a forçar la realització de conductes que impliquen un greu risc per al desenvolupament de la persona, com són els maltractaments i abusos. Es deu també prendre en consideració la possibilitat que es produïsquen situacions d'assetjament i abús sexual entre els propis esportistes.

Les condicions de convivència entre els esportistes i el seu entorn comporten unes peculiaritats que han de ser ateses d'una manera diferencial, en particular en l'esport d'alta competició, en el qual necessàriament s'han de complir horaris intensius d'entrenament i de compartir nombroses estades i concentracions, així com trasllats i viatges. A més, en l'alta competició, a fi de facilitar la preparació i l'accés a instal·lacions esportives i altres recursos de qualitat, és habitual que els esportistes s'allotgen en règim intern en residències especialitzades durant llargs períodes de temps, coincidents fins i tot amb el curs escolar.

Òbviament, aquest especial i estricte règim de convivència pot implicar la separació i allunyament de l'esportista del seu nucli familiar i mig afectiu, circumstàncies que podrien afectar el seu desenvolupament personal, la qual cosa exigeix una especial cura en el cas de la protecció de les persones menors d'edat.

Davant aquesta realitat, diferents organismes, de caràcter nacional i internacional, han anat reconeixent l'existència de l'assetjament i abús en l'esport:

En 1998, la II Conferència Mundial sobre la Dona i l'Esport va realitzar la **Cridada a l'Acció de Windhoek**, que considerava la responsabilitat de tots els actors implicats en l'esport de *"assegurar un entorn segur i de suport per a les xiques i dones que participen en l'esport a tots els nivells, prenent mesures per a eliminar totes les formes d'assetjament i abusos, violència i explotació"*.

En 2005, el **Parlament Europeu** va aprovar la Resolució sobre les dones i l'esport que insta “[...]als Estats membres i les federacions a què adopten mesures destinades a previndre i eliminar l'assetjament i l'abús sexual en l'esport, fent aplicar la legislació sobre assetjament sexual en el lloc de treball, al fet que informen les atletes i als seus pares sobre el risc d'abús i dels recursos de què disposen, al fet que donen una formació específica al personal de les organitzacions esportives i al fet que assegurin el seguiment penal i disciplinari corresponent”.

La UNESCO mitjançant el **Codi d'Ètica Esportiva** estableix que les organitzacions esportives tenen la responsabilitat de “vetlar per la implantació de garanties en el context d'un marc general de suport i protecció a menors, joves i dones, a fi de protegir de l'abús i assetjament sexual als grups abans esmentats i d'impedir l'explotació dels menors, en particular dels quals mostren aptituds precoces”.

En 2007, el COI va fer pública una **Declaració de Consens sobre l'Assetjament i l'Abús Sexual** en l'esport, en la qual afirmava que “l'assetjament i l'abús sexuals en l'esport no discriminen per motius d'edat, sexe, raça, orientació sexual discapacitat. [...] tant l'assetjament com l'abús sexuals es produeixen en qualsevol esport i a qualsevol nivell, i sembla ser que amb major freqüència en l'esport d'elit. Els membres de l'entorn de l'atleta que ocupen llocs de poder i autoritat solen ser els principals autors, encara que els companys dels atletes també solen identificar-se com a autors i normalment són amb més freqüència persones del sexe masculí que del sexe femení. [...] La investigació demostra que l'assetjament i abús sexuals en l'esport poden afectar de forma greu i negativa a la salut física i psicològica de l'atleta, donant lloc a una reducció del rendiment i provocant la marginació de l'atleta. La informació clínica indica que les malalties psicossomàtiques, l'ansietat, la depressió, l'abús de substàncies, les autolesions i els suïcidis són algunes de les greus conseqüències per a la salut.”

Amb un caràcter més transversal, el Conveni del Consell d'Europa per a la protecció dels xiquets contra l'explotació i l'abús sexual, fet a Lanzarote el 25 d'octubre de 2007, ratificat per Espanya en 2010 i d'obligat compliment pels Estats Part, suposa l'adopció d'un ampli conjunt de mesures que afecten tant la definició legal dels delictes com a tot el relatiu a la prevenció de la violència sexual contra xiquets, xiquetes i adolescents en tots els contextos i àmbits, incloent també –per tant- l'esportiu. El present Protocol assumeix aquests principis en el seu àmbit d'actuació.

Al nostre país, el ple del Senat en 2013, en la seua sessió número 41, va aprovar una moció en la qual s'insta al Govern a l'adopció de determinades mesures per a evitar l'abús sexual, especialment infantil i juvenil, en l'esport, amb el següent text:

“El Senat insta al Govern a:

1. *Sensibilitzar als agents del món de l'esport del problema i de les diferents formes de violència sexual que tenen lloc en l'esport.*
2. *Implementar estratègies de prevenció de l'abús sexual infantil i juvenil en les organitzacions esportives espanyoles.*

3. *Impulsar l'elaboració i aplicació de codis ètics i de conducta per als entrenadors i altre personal de l'àmbit esportiu, tant si treballen amb adults com amb xiquets.*
4. *Posar en marxa, en col·laboració amb les federacions esportives espanyoles, cursos de formació destinats a entrenadors i personal de l'àmbit esportiu per a previndre i detectar els casos d'abusos sexuals."*

Conforme a aquestes recomanacions i sabedor de la rellevància d'aquesta problemàtica, el Consell Superior d'Esports, com a responsable de l'actuació de l'Administració General de l'Estat en l'esport, estima necessari actuar de forma responsable i eficaç impulsant una sèrie de mesures de diversa naturalesa dirigides a sensibilitzar a l'entorn esportiu, així com a previndre, detectar i evitar tals situacions.

Seguint aquestes orientacions, la Federació de Golf de la Comunitat Valenciana aprova el present protocol per considerar que és un instrument molt eficaç en la prevenció, detecció i intervenció en situacions de risc davant assetjaments i abusos sexuals.

2. Marc legal.

Els assetjaments i abusos sexuals estan considerats com a delictes pel Codi Penal (L.O. 10/1995 de 23 de novembre del Codi Penal).

Capítol	Articles	Concepte	Defineix/limita
II	181 y 182	Abusos sexuals	Actes no violents, però no consentits o amb consentiment viciat. En qualsevol cas, s'entén que existeix consentiment viciat quan els actes s'executen sobre persones que es troben privats de sentit o del trastorn mental del qual s'abusara, així com els que es cometten anul·lant la voluntat de la víctima mitjançant l'ús de fàrmacs, drogues o qualsevol altra substància natural o química idònia a aquest efecte, o prevalent-se el responsable d'una situació de superioritat manifesta que coarte la llibertat de la víctima.
II bis	183 183 bis 183 ter 183 quarter	Abusos i agressions sexuals a menors de 16 anys	El que realitzara actes de caràcter sexual amb un menor de 16 anys, o li determine a participar en un comportament de naturalesa sexual, o li faça presenciar acte sexual, encara que l'autor no participe en ells. El que a través d'internet, del telèfon o de qualsevol altra tecnologia de la informació i la comunicació contacte amb un menor de setze anys i propose concertar una trobada amb el mateix a fi de cometre qualsevol dels delictes descrits en els arts. 183 i 189, o realitze actes dirigits a engalipar-li perquè li facilite material pornogràfic o li mostre imatges pornogràfiques en les quals es represente o aparega un menor.
III	184	Assetjament sexual	Sol·licitud de favors sexuals en l'àmbit d'una relació

			laboral, docent o de prestació de serveis, continuada o habitual, i amb tal comportament provocara a la víctima una situació objectiva i greument intimidatòria, hostil o humiliant, per qui té una posició preeminent respecte de la víctima, que s'agreuja si l'acció l'executa prevalent-se d'una situació de superioritat laboral, docent o jeràrquica, o amb l'anunci exprés o tàcit de causar a la víctima un mal relacionat amb les legítimes expectatives que aquella puga tindre en l'àmbit de la indicada relació.
--	--	--	--

Amb caràcter merament enunciatiu, entre altres comportaments, poden constituir un delict d'abús sexual, les següents:

- Insinuacions sexuals molestes, proposicions o pressió per a l'activitat sexual; insistència per a participar en activitats socials quan qui siga objecte del mateix faig deixat clar que li és molesta i inoportuna, flirtejos ofensius; comentaris insinuants, indirectes o comentaris obscens; trucades telefòniques indesitjades; bromes o comentaris obscens; bromes o comentaris sobre l'aparença sexual
- Exhibició de fotos sexualment suggestives o pornogràfiques (a majors de 16 anys, a menors amb edat inferior a 16 anys, es considera abús sexual), d'objectes o escrits, mirades impúdiques, xiulades o gestos impúdics, cartes, missatges o correus electrònics de contingut sexual o ofensiu.
- Contacte físic deliberat i no sol·licitat, abraçades o besos no desitjats, acostament físic excessiu i/o innecessari.

3. Objectius i Àmbit d'aplicació.

3.1. Objectius.

1. Previndre possibles situacions d'assetjament i abús sexual entre professionals i esportistes federats i altres persones que presten serveis per a la Federació de Golf de la Comunitat Valenciana.
2. Establir un procediment d'actuació davant indicis de situacions d'assetjament i abús sexual.
3. Promoure un context social de rebuig i una adequada resposta davant qualsevol modalitat de violència sexual contra adults i persones menors d'edat.

3.2. Àmbit d'aplicació.

Aquest Protocol serà aplicable als professionals i esportistes federats, així com altres persones que presten serveis per a la Federació de Golf de la Comunitat Valenciana respecte d'actes que tinguen lloc durant les concentracions i esdeveniments esportius en els quals participe la Federació..

El present Protocol es dirigeix tant a les persones menors d'edat com als adults, contemplant-se procediments diferenciats en cada cas, ja que ha de tindre's en compte l'especial condició de vulnerabilitat dels xiquets, xiquetes i adolescents. Les persones menors d'edat poden estar exposades a un major risc de ser manipulats i coaccionats per part del/els agressor/és i presenten majors dificultats que els adults per a revelar aquestes situacions, sobretot si són exercides per persones amb un ascendent d'autoritat (real o percebuda) sobre ells i/o amb la qual mantenen un lligam emocional.

4. Mesures de prevenció.

1. La Federació de Golf de la Comunitat Valenciana donarà l'oportuna difusió del contingut del Protocol i facilitarà la deguda formació, informació i sensibilització en aquesta matèria entre els seus federats i usuaris dels seus centres i instal·lacions esportives.
2. Descripció dels riscos potencials associats a les activitats esportives i les possibles mesures preventives.

ESPAIS	ACTIVITAT	ACCIONS PREVENTIVES
Sala fisioteràpia	• Tractament fisioterapèutic.	• Fer públic l'horari d'utilització de la Sala, indicant el nom del professional i el del pacient. • No tancar amb clau la porta de la sala durant la seua utilització.
Despatxos	• Reunions entre tècnics. • Reunions amb esportistes. • Reunions amb altres adults (pares, àrbitres, entrenadors...).	• No tancar amb clau els despatxos durant el seu ús. • Controlar mitjançant un registre l'ús del despatx, en el qual constarà l'horari i les persones que accedeixen a aquest.
Habitacions	• Lloc de descans i pernocta durant una concentració.	• Els menors d'edat han d'estar separats de la resta d'esportistes. • Les habitacions dels menors, seran dobles. • Controlar les visites pel responsable de concentració. • Prohibició de compartir habitació adults i menors d'edat.

		• Vestuaris.
Vestuaris	• Lloc o espai cobert i tancat per a canviar-se de roba abans i després de l'activitat esportiva.	• No tancar amb clau el vestuari durant el seu ús. • Controlar la presència de personal del Club o alié, havent d'estar presents si escau només el cos tècnic. • Els tècnics no han de compartir el vestuari amb un/a solo/a esportista.
Camp	• Entrenaments en l'exterior.	• Entrenar per zones transitades • En el cas de zones allunyades o boscoses, anar acompanyat de diverses persones.
Qualsevol	• Desplaçaments de menors a esdeveniments o competicions nacionals i/o internacionals.	• En tot moment els menors hauran d'anar acompanyats d'un responsable de l'equip.

3. La FGCV, en compliment del seu deure de diligència, recapta de tots aquells empleats o col·laboradors que presten els seus serveis amb menors d'edat, el corresponent Certificat acreditatiu d'inexistència d'antecedents penals per la comissió de delictes sexuals. Aquest certificat, haurà de ser entregat amb caràcter previ a l'inici de la relació laboral o de col·laboració de cada persona a l'Òrgan de Compliment Normatiu.

5.- Procediment d'actuació enfront de situacions de AAS.

La detecció de l'assetjament i abús sexual consisteix a reconèixer o identificar una possible situació d'assetjament o abús sexual. La detecció és la primera condició per a poder intervenir en aquests casos i possibilitar així l'ajuda a la víctima que patisca aquest problema.

Ha de ser el més ràpida possible per a evitar la gravetat de conseqüències i incrementar les possibilitats d'èxit de la intervenció, tractar les seqüeles, previndre la repetició, etc.

Per a abordar les situacions d'assetjament i abús sexual, la Presidència de la Federació de Golf de la Comunitat Valenciana nomenarà:

- Un **Delegat de Protecció**, entre persones pròximes als esportistes, coneixedores de l'entorn esportiu i amb especial sensibilitat i capacitat de comunicació per a tractar els temes d'aquest Protocol.

- Un **Comité Assessor**, que estarà integrat per la Presidència de la Federació, que ho presidirà, i dos membres de la Federació. (Preferentment amb coneixements en Dret, Psicologia o Medicina).

5.1. Iniciació del procediment.

El procediment s'inicia amb la comunicació verbal o escrita formulada per la víctima, el seu representant legal, o qualsevol persona que tinga coneixement de la situació d'assetjament o abús sexual. Si la comunicació es formulara verbalment es procurarà, sempre que siga possible, la seua ratificació posterior per escrit. També es podrà iniciar quan el Delegat de Protecció tinga coneixement de possibles assetjaments o abusos sexuals per qualsevol altra via.

Per a facilitar aquesta comunicació la Federació habilitarà un compte de correu electrònic (delegadoproteccionacoso@golfcv.com). El Delegat de Protecció el posarà immediatament en coneixement de la Presidència de la Federació i recaptarà la major informació possible per a poder efectuar una primera valoració.

A aquest efecte, el Delegat de Protecció entrevistarà les persones afectades -denunciant, denunciat presumpta víctima-, i als testimonis i altres persones d'interés, si n'hi haguera.

Dins del termini de 10 dies naturals des del coneixement dels fets, el Delegat de Protecció haurà d'elaborar un informe amb la seua corresponent valoració i proposta d'actuacions i remetre'l al Comité Assessor.

Si els fets revestiren especial gravetat, o requeriren una intervenció d'urgència, el Delegat podrà comunicar-se amb el Comité Assessor en qualsevol moment interessant una reunió urgent que no podrà excedir del termini de 24 hores.

La investigació haurà de realitzar-se d'acord amb els principis de confidencialitat, celeritat, prudència i amb la màxima sensibilitat i respecte per a les persones implicades, prioritzant en els casos en els quals es vegen involucrades persones menors d'edat la seua protecció i prevalent l'Interés Superior del Menor en tot el procediment.

Aquesta investigació no serà necessària en els casos d'especial urgència, gravetat, o transcendència dels fets, podent intervindre directament el Comité Assessor o els organismes la col·laboració dels quals o auxili fora sol·licitat.

5.2. Reunió del Comité Assessor.

El Comité Assessor haurà de reunir-se amb caràcter urgent per a valorar l'informe i proposta del Delegat de Protecció, el qual assistirà a la reunió del Comité amb veu però sense vot.

El Comité Assessor adoptarà alguna de les següents decisions en el termini màxim de cinc dies hàbils:

- A. Arxivar el cas per considerar que no ha existit assetjament ni abús sexual.
- B. Si de l'informe pogueren derivar-se indicis d'assetjament o abús sexual, però no suficients per a determinar la seua existència, acordarà continuar el procediment, designant, com a instructor, a un dels seus membres, qui haurà de realitzar les actuacions pertinents per a recaptar la possible informació complementària que puga existir i determinar si s'aprecien o no indicis suficients de situació d'assetjament o abús sexual.

Al final d'aquesta investigació, l'Instructor elaborarà un informe que presentarà al Comité dins del termini de cinc dies hàbils.

- C. En cas que el Comité Assessor concloguera l'existència d'un possible assetjament o abús sexual, adoptarà alguna/s de les següents mesures:
 - Acompanyament, suport i assessorament a la persona afectada.
 - Comunicació al Jutjat de Guàrdia o a la Fiscalia del presumpte assetjament o abús sexual en cas de menors.
 - Comunicació a la Direcció General de l'Esport de la Generalitat Valenciana dels fets i mesures adoptades per la FGCV.
 - Si escau, prohibició d'entrada en les instal·lacions adscrites a la FGCV.
 - Suspensió cautelar de funcions del presumpte infractor, si fora una persona adscrita a la FGCV.
 - Qualsevol altra que, d'acord amb la legislació vigent, poguera ser aplicable.

En qualsevol cas, la víctima podrà exercir les actuacions pertinents en defensa dels seus drets.

5.3. Procediment d'actuació en cas d'assetjament o abús sexual sobre un menor d'edat.

Quan la comunicació rebuda pel Delegat de Protecció sobre un possible assetjament o abús sexual afecte un menor d'edat, serà posada immediatament en coneixement de la Presidència de la Federació, qui donarà trasllat dels fets a la Fiscalia de Menors i, en aquells casos en què es tracte d'una situació exercida per persones alienes a la família del menor d'edat, també als seus pares o tutors. La

Direcció General d'Esports de la Generalitat Valenciana serà informada, adoptant les mesures de confidencialitat i tutela dels interessos del menor.

En tot cas, Federació de Golf de la Comunitat Valenciana durà a terme, en l'àmbit de les seues competències, totes les actuacions necessàries per a la defensa i protecció del menor.

6. Avaluació i seguiment del Protocol.

Amb caràcter anual, el Comité Assessor realitzarà una avaluació de l'adequació del Protocol a les necessitats per a les quals va ser creat i, si escau, durà a terme les modificacions oportunes.

Per a efectuar l'avaluació del funcionament del Protocol se celebrarà, almenys, una sessió anual. La sessió serà convocada per la Presidència de l'esmentat Comité, havent d'assistir a la mateixa el Delegat de Protecció.